

Drugi plenum Centralnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije

Uspehi našega gospodarstva

osnova za še večji napredek

PLENUMU PREDSEDUJE GENERALNI SEKRETAR ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE JOSIP BROZ-TITO - REFERAT O PERECHIH VPRAŠANJH NAŠE GOSPODARSKE POLITIKE JE PODAL MIJALKO TODOROVIČ, REFERAT O NEKA TERIH ORGANIZACIJSKO-POLITIČNIH VPRAŠANJH PA DOBRIVOJE RADOŠAVLJEVIČ - PLENUM CK ZKJ DANES NADALJUJE Z DELOM

Beograd, 19. nov. (Tanjug). Pod predsedstvom generalnega sekretarja Zveze komunistov Jugoslavije Josipa Broza Tita se je v Beogradu 18. nov. ob 9. uri začel drugi plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije.

Ko je otvoril plenarno zasedanje Centralnega komiteja, je tovariš Tito poudaril pomen vprašanj, ki jih bo plenum obravnaval, nato pa je pozval prisotne, da z enominutnim molkom počastijo spomin umrlih tovarišev Djura Salaja, člana Izvršnega komiteja CK ZKJ, in Dimitrija Georgijevića, člana Revizijske komisije CK ZKJ.

Na predlog tovariša Tita so nato sprejeli naslednji dnevni red:

Nekatera organizacijsko-politična vprašanja, referent Dobrivoje Radosavljevič, pereči problemi ekonomske politike, referent Mijalko Todorovič, in razno.

Na plenumu sta Dobrivoje Radosavljevič in Mijalko Todorovič popoldne podala svoja referata.

Plenum je popoldne ob 17. uri zasedanje nadaljeval. Na popoldanski seji se je razvila razprava o obeh referatih. V razpravi so sodelovali člani CK Albert Jakopič, Geza Tikvicki, Vidoje Smilevski, Hasan Brkič, Dušan Petrovič, dr. Jože Potrč, Uglješa Danilović in Antun Biber ter član Izvršnega komiteja CK ZKJ Svelozar Vukmanović.

Plenum je nadaljeval delo danes dopoldne ob devetih.

Iz referata M. Todoroviča

Govoriti danes o rezultatih izvajanja sklepov VII. kongresa ZKJ, torej o rezultatih izvajanja Programa na področju gospodarstva, pomeni dejansko analizirati rezultate petletnega plana 1957 do 1961, je uvidoma poudaril tov. Mijalko Todorovič. Lahko torej rečemo, da so triletni rezultati ekonomskega in družbenega razvoja skupaj z rezultati prejšnjih let najboljša praktična preizkušnja in izredna potrditev pravilnosti teoretičnih in političnih postavk našega Programa. Redko-kateri dokument te vrste je v tako kratkem času izrazil in dokazal svojo življenjsko silo in doživel svojo tako popolno uresničenje. To samo še enkrat potrjuje, koliko je naš Program poln, neposreden rezultat globoke znanstvene analize množic in svetovne žive prakse, smeli ustvarjalni in revolucionarni znanstveni pogled v neposredno bodočnost.

Zatem je tov. Todorovič govoril o rezultatih našega gospodarskega razvoja in med drugim dejal, da je v zadnjih sedmih letih naš nacionalni dohodek dvakrat večji, industrijska proizvodnja se je povečala za skoraj 2 in polkrat, kmetijska pa za 51 odst. Toda v tem obdobju se posebej izdvaja obdobje uresničenja našega petletnega plana, se pravi zadnja tri leta.

Tov. Todorovič je navedel nekatere številke, ki dokazujejo, da je naš razvoj v obdobju 1957-59 bil za tri do štirikrat hitrejši od

najrazvitejših zapadnoevropskih držav, dvakrat hitrejši od najslabše razvitih, prekosl pa je tudi razvoj v vzhodnoevropskih državah. Obstajajo precej razširjena mnenja, da tako visok porast izhaja v mnogočem iz naše nerazvitenosti in da baje razvite države ne morejo meti tako visoke stopnje porasta. To je očitno netočna teorija, ki so jo nekritično sprejeli buržoasni ekonomisti, teorija, s katero opravičujejo nizke stopnje današnjega razvoja nekaterih kapitalističnih držav. Pri tem bi radi zameglili družbeno ekonomsko činitelje, ki so omogočili močan vzpon našega gospodarstva in zmanjšali ne samo dejanske vrednosti tako visokih stopenj, temveč tudi širši pomen naših dosežkov in naše poti, je dejal dalje tov. Mijalko Todorovič.

S hitrim gospodarskim razvojem so nastale v tem obdobju tudi bistvene spremembe ekonomske strukture prebivalstva. Leta 1953 je kmetijsko prebivalstvo znašalo 60 odst. vsota našega prebivalstva, letos pa 51 odst., a prihodnje leto bo razmerje kmetijskega in ne kmetijskega prebivalstva že 50 proti 50. To brez dvoma dokazuje, da smo že razbili okvir za ostale kmetijske države, in pomeni, da prehajamo v obdobje, ko delavski razred in sploh nekmetijsko prebivalstvo predstavlja tudi v kvantitativnem smislu glavno družbeno snovo naše skupnosti. V zadnjih šestih letih se je

zaposlil v družbenem sektorju na novo milijon delavcev, v zadnjih treh letih pa je povprečno 183 tisoč novih zaposlenih letno.

Govorec o investicijah, ki so rasle vzporedno z gibanjem nacionalnega dohodka, je tov. Todorovič poudaril, da je delež gospodarskih investicij v družbenem proizvodstvu ostal v glavnem nespremenjen — 27,2 odst. da pa so se relativno zmanjšale investicije v osnovna sredstva za račun vlaganj v obratna sredstva. Zadnja tri leta so nastale tri pomembnejše spremembe v strukturi investicij: gospodarske investicije so se pomaknile z industrije v kmetijstvo, promet itd., z osnovnih sredstev je prešlo več investicij v obratna sredstva, in tretjič gospodarske investicije so se premaknile v investicije za družbeni standard. Delež investicij za družbeni standard se je povečal od 19,2 odst. na 26,5 odst. v zadnjem obdobju. Še bolj se je povečal delež investicij v stanovanjsko-komunalni dejavnosti — od 12,4 odst. na 17,8 odst., torej za 50 odst.

Vse tri navedene spremembe so pripomogle k večji učinkovitosti investicij. Posebno pomembno za to triletno obdobje je dejstvo, da se je vzporedno z močnim porastom materialno-proizvodnih sil zelo hitro povečala tudi osebna potrošnja. Stopnja letnega porasta osebne potrošnje znaša 10,1 odst.

gradbene obrti. To bi morala biti ena izmed osrednjih nalog v prihodnjem petletnem načrtu.

Zatem je tov. Todorovič govoril o zdravstvu in prosveti ter dejal, da smo tu dosegli počasnejši razvoj in manjše rezultate. Število zdravnikov se je povečalo od 1953 do danes povprečno za 8 odstotkov letno, srednjega medicinskega osebja pa za 10,6 odst., kar predstavlja določen apredel. Toda razvoj materialne osnove zdravstva gre počasneje, čeprav se izdatki za zdravstveno zavarovanje večajo zelo hitro. Letni porast zdravstvene zaščite znaša 25 odstotkov.

Kljub tako burnemu gibanju in sredi njega je bila uresničena visoka stopnja splošne gospodarske stabilnosti v širšem pomenu te besede.

To se med drugim odraža tudi v naslednjih dejstvih: vse bolj se utrjuje in stabilizira gospodarski sistem, in to ne samo po osnovnih postavkah, temveč so tudi konkretni instrumenti postali vse bolj stalni, kar daje večjo stabilnost gospodarskim organizacijam v tekočem in dolgoročnem poslovanju. Znatno se je zmanjšala relativna velikost izvoznih sredstev proti nacionalnemu dohodku, to je od 8,1 odst. povprečno letno v obdobju 1953-56 na 5,5 odst. letno 1957-59 oziroma na 3,7 odst. v letošnjem letu. Dosegli smo tudi pomembno stopnjo stabilnosti tržišča in cen. Indeks cen proizvajalcev industrijskega blaga je ostal v treh letih nespremenjen, indeks odkupnih cen kmetijskih proizvodov pa se je zmanjšal za 8 odst. Splošni indeks cen se je povečal v tem obdobju za vsa 4 odst., od tega industrijskega blaga za 3 odst. in kmetijskega za 4 odst.

Zatem je tov. Todorovič govoril o nekaterih osnovnih činiteljih našega gospodarskega razvoja. Dejaj je, da ni teh vsekakor odličnih rezultatov, naštevaj zato, da bi podkrepil kakršno koli samozadovoljstvo. Pred nami je še za precej dolgo vrsto let potreba po hitrejšem gospodarskem razvoju. Naj bodo dosežani dosežki še tako veliki, ti so samo neobhodna, sedaj samo razširjena osnova za nadaljnje gibanje naprej. Osnova vseh naših hitrih uspehov leži v naši gospodarski politiki, v našem gospodarskem sistemu ziroma v maksimalni vsklajenosti teh dveh činiteljev, je poudaril Mijalko Todorovič.

Govorec o nekaterih aktualnih problemih, ki se sedaj postavljajo pred nas, je tov. Todorovič med drugim dejal, da izredno hitri gospodarski razvoj neprestano povzroča pomembne in postopne kvalitativne spremembe ne samo v ekonomskem življenju, temveč tudi skoraj na vseh drugih področjih družbenega življenja. To zastruje nekatera prejšnja protislovja in probleme, poraja množico novih pojavov in problemov. Tu in tam pa se kažejo tudi nekateri stare birokratske težnje.

Pri tako burni rasti vse v hipu postane malo, ozko, kratko, tesno, nezadostno, demodirano, z uspehi raste optimizem, poet, samozadovoljstvo, kar je tudi gradbeništva in

Razkopana ulica in čez jarek postavljena dvigalo za vodovodne cevi je za Ptujčane dokaz, da bo vedno popolnejše vodovodno omrežje v Ptujju kmalu služilo namenu.

Premalo za prosveto

Ze več let imamo stalni porast učencev, tako v osnovnih šolah kot v raznih strokovnih šolah za mladino in odrasle. Prav tako raste učiteljski kader po šolah. Od šolskega leta 1954/55 do 1957/58 se je povečalo število učencev osnovnih šol za 22 odst., strokovnih šol za 34 odst. oziroma 10,2 odst. letno, na univerzah, višjih šolah in akademijah pa za 18 odst., se pravi 5,8 odst. letno. Osební dohodki v prosveti so se povečali v tem obdobju na 199,2 odst. oziroma za 25,8 odst. letno, a materialni dohodki samo na 105,8 odst. ali za 1,9 odst. letno. Podobno je glede šolskega prostora na učenca vse do lanskega leta. Letos so se investicije v prosveto sicer povečale, toda še ne dovolj.

Kot vidimo, je šel razvoj prosvete izrazito ekstenzivno, brez

zadostne materialne preskrbljenosti. Odkrito moramo reči, da na tem področju kljub splošnemu napredku niso bili ustvarjeni možni in pričakovani rezultati. Šolstvo je edini sektor naše družbene dejavnosti, na katerem se materialni pogoji v teh letih niso bistveno izboljšali. Gotovo je, da bo v prihodnjem petletnem planu treba to področje reševati mnogo odločneje v celoti. Ne glede na to pa bi že v prihodnjem letu morali hitreje začeti reševati vsaj nekatera vprašanja. Mi smo dosegli tisto stopnjo, ko vprašanje učinkovitosti, to pa pomeni mnogo hitrejšega in kvalitetnejšega množičnega pripravljanja kadra bodisi skozi redne šole, pa tudi skozi razne izvenšolske ustanove pomeni bistveni činitelj nadaljnega gibanja naprej na vseh področjih družbenega življenja, posebno pa v gospodarstvu.

Nekateri osnovni činitelji našega gospodarskega razvoja

Tov. Todorovič je dalje poudaril, da lahko trdimo, da so v prvih treh letih petletnega načrta bili doseženi trije glavni rezultati: uresničen je zelo nagel vsestranski in skladnejši porast materialno-proizvodnih sil; ustvarili smo vzporedni zelo nagli porast življenjske ravni; kljub tako burnemu gibanju in sredi njega je bila uresničena visoka stopnja splošne gospodarske stabilnosti v širšem pomenu te besede.

To se med drugim odraža tudi v naslednjih dejstvih: vse bolj se utrjuje in stabilizira gospodarski sistem, in to ne samo po osnovnih postavkah, temveč so tudi konkretni instrumenti postali vse bolj stalni, kar daje večjo stabilnost gospodarskim organizacijam v tekočem in dolgoročnem poslovanju. Znatno se je zmanjšala relativna velikost izvoznih sredstev proti nacionalnemu dohodku, to je od 8,1 odst. povprečno letno v obdobju 1953-56 na 5,5 odst. letno 1957-59 oziroma na 3,7 odst. v letošnjem letu. Dosegli smo tudi pomembno stopnjo stabilnosti tržišča in cen. Indeks cen proizvajalcev industrijskega blaga je ostal v treh letih nespremenjen, indeks odkupnih cen kmetijskih proizvodov pa se je zmanjšal za 8 odst. Splošni indeks cen se je povečal v tem obdobju za vsa 4 odst., od tega industrijskega blaga za 3 odst. in kmetijskega za 4 odst.

Zatem je tov. Todorovič govoril o nekaterih osnovnih činiteljih našega gospodarskega razvoja. Dejaj je, da ni teh vsekakor odličnih rezultatov, naštevaj zato, da bi podkrepil kakršno koli samozadovoljstvo. Pred nami je še za precej dolgo vrsto let potreba po hitrejšem gospodarskem razvoju. Naj bodo dosežani dosežki še tako veliki, ti so samo neobhodna, sedaj samo razširjena osnova za nadaljnje gibanje naprej. Osnova vseh naših hitrih uspehov leži v naši gospodarski politiki, v našem gospodarskem sistemu ziroma v maksimalni vsklajenosti teh dveh činiteljev, je poudaril Mijalko Todorovič.

Govorec o nekaterih aktualnih problemih, ki se sedaj postavljajo pred nas, je tov. Todorovič med drugim dejal, da izredno hitri gospodarski razvoj neprestano povzroča pomembne in postopne kvalitativne spremembe ne samo v ekonomskem življenju, temveč tudi skoraj na vseh drugih področjih družbenega življenja. To zastruje nekatera prejšnja protislovja in probleme, poraja množico novih pojavov in problemov. Tu in tam pa se kažejo tudi nekateri stare birokratske težnje.

Pri tako burni rasti vse v hipu postane malo, ozko, kratko, tesno, nezadostno, demodirano, z uspehi raste optimizem, poet, samozadovoljstvo, kar je tudi gradbeništva in

voljstvo, zanemarjanje in podcenjevanje tistega, kar smo dosegli. Od tod kritika za vsako ceno in kritiziranje. Kolikor je naša politična aktivnost pri osvetljevanju doseženih rezultatov in tolmačenju celoga procesa slabša, toliko laže prodirajo takšni negativni podcenjevalno-negatorski in anarhistični pojavi.

Še večja proizvodnja in povečan uvoz

Na drugi strani posamezni tovarši iz raznih gospodarskih in drugih organizacij, občin kot tudi drugih višjih ustanov itd., vzneseni s splošnim valom naglega gibanja, izgubljajo občutek realizma, delajo pretirane načrte in programe in postavljajo neuresničljive zahteve. Od tod v tem trenutku našega največjega vzpona, pri izrednih rezultatih v kmetijstvu in industriji, uspevamo le z velikimi težavami sestaviti plan razdelitve za prihodnje leto. Z raznih strani se je zbralo toliko zahtev, da jih težko stlačimo v količjak realne okvire. V tem pogledu smo sedaj na majhni preizkušnji — ali bomo trdno nadaljevali dosežanje pot ali ne. Ker končujemo to leto z zmanjšanimi zalogami mnogih industrijskih blag, celo z določenim začasnim in delnim pomanjkanjem nekaterih gradbenih materialov in podobnega na tržišču, toda z veliko pospešitvijo v potrošnji, se pred nas postavlja naloga, da sestavimo za leto 1960 takšen plan, ki bo odstranil te slabše točke na tržišču.

IZ REFERATA DOBRIVOJE RADOŠAVLJEVIČA

Razrasla vsakdanja dejavnost za popolni razvoj socialistične demokracije, zlasti v komunih, čedalje bolj krepi organizacije in vodstva Zveze komunistov kot politične organizacije in politična vodstva. Zdaj smo prav sredi tega procesa. Toda precej neenakomerna je sposobnost, da bi izpolnili te naloge, zlasti tam, kjer so objektivne težave večje in kjer je izostala bolj sistematična pomoč pri usposabljanju organizacij in komitejev kot tudi vseh drugih družbenih organov in družbenih organizacij. Da imamo vzlic velikim splošnim uspehom v našem razvoju opraviti s to neenakomernostjo, najbolj kažejo nekateri negativni družbenopolitični pojavi, manjši in večji, ki se kažejo vsak dan, na katere pa naše osnovne organizacije, občinski komiteji pa tudi višja vodstva ne reagirajo vselej pravočasno in ne ukrepajo dovolj uspešno, da bi jih preprečili.

Pismo izvršnega komiteja iz februarja 1958 o nekaterih negativnih pojavih v političnem, gospodarskem in družbenem življenju, ki poudarja njihove konkretne oblike in odkriva slabosti v delu organizacij in vodstev Zveze komunistov v tej zvezi, je ogromno prispevalo, da bi se v tem stališče organizacij in vodstev Zveze komunistov okrepilo, njihova dejavnost pa razvila. Pismo je dejansko spodbudilo organizacije in vodstva Zveze komunistov k živahnemu boju proti vrsti nezdružljivih pojavov, manjših in večjih.

Pismo je znatno izboljšalo delo in odgovornost ne le komunistov, marveč tudi vseh družbenih organov. Ponovno oživljanje nekaterih negativnih pojavov v zadnjem času pa kaže, da so pismo ponekod razumeli kot kampanjo in začasno nalogo organizacij in vodstev Zveze komunistov.

Ostalo skrajšano prihodnjic!

Novo obdobje v standardu

Če vzamemo osebno potrošnjo in družbeni standard skupaj, potem je stopnja porasta življenjskega standarda skoraj istovetna s stopnjo porasta nacionalnega dohodka. Takšno gibanje se bistveno razlikuje od gibanja v obdobju 1953-56. Takrat smo imeli zelo blago stopnjo porasta osebne potrošnje (2,9 odst.) in to pretežno pri kmetijskem prebivalstvu manj pa pri delavcih in uslužbenecih. Sedaj pa se porast bolj nanaša na osebno potrošnjo delavcev in uslužbenecv.

Osební dohodki so že dosegli takšno raven, ko začenjajo izražati pozitivne težnje v spremembi sestave in osebni potrošnji. Vse bolj se zmanjšuje delež prehrane, raste pa delež industrijskih proizvodov, posebno trajnih potrošnih dobrin. Tudi v prehrani se večja delež kvalitetnih proizvodov. Gotovo je, da bo prihodnje obdobje zahtevalo tudi v pro-

izvodnji vse večji porast trajnih potrošnih dobrin, neposredno za naplo gradnjo stanovanj, torej tistega blaga, ki označuje višji

življenjski standard industrijskega prebivalstva. Tudi po tem prehajamo v novo obdobje, je dejal Mijalko Todorovič.

69 tisoč stanovanj letos

Vzporedno s povečanjem materialne proizvodnje in osebne potrošnje se je večal v zadnjih treh letih tudi družbeni standard. Posebno nagel porast je bil na področju stanovanjsko-komunalne dejavnosti, kjer so povprečne letne investicije dosegle indeks 224 proti povprečju v prejšnjem obdobju. Število zgrajenih stanovanj v mestih iz družbenih sredstev se je povečalo od 15.537 letno v obdobju 1953-56 na 30.648 v teh letih oziroma na 39 tisoč v letošnjem letu. Iz osebnih sredstev je bilo letos zaračunanih 30 tisoč stanovanj, to je

skupno z družbenimi okrog 69 tisoč.

Na ta način smo po večletnem zaostajanju in dejanskem poslabšanju stanovanjskega položaja začeli od leta 1957 letno graditi več stanovanj, kot pa je letni prirast družin v celoti, in se zato tudi stanovanjski standard odslej postopoma popravlja. Seveda so problema tu tako globoki in pomankanje stanovanj v mestih tako veliko, da bo potrebna nadaljnja pospešitev gradnje v naslednjih letih. Toda za tako politiko je potrebna temeljita rekonstrukcija industrije gradbenega materiala, pa tudi gradbeništva in

Za naše kmetovalce

ZAKAJ PAVŠALNA SKOČNINA?

Na nejasnosti in pripombe, ki se še marsikje ponavljajo glede na pavšalno skočnino, naj pojasnim nekaj podrobnosti z njenim obstojem in zaračunavanjem tovrstnega prispevka.

Pavšalna skočina velja za vso republiko. Pobira se od krav in telic. Plaćevanje pavšalne skočnine ima svoje dobre in slabe strani. Brez dvoma pa dobre strani v točki mari prevladujejo, da opravičujejo njeno plaćevanje.

Uvedba pavšalne skočnine je v naših razmerah napreden ukrep pri pospeševanju živinoreje. Plemeniti krog regulirajo pavšalno skočnino pozitivno. Vsakemu plemenjaku so določene krave in telice, na katere se sme spuščati. Če bikorejec spusti na kravo in telico, ki ni na seznamu, ki je torej iz drugega plemenilnega kroga, se mu pri obračunu tega seveda ne plača. S tem se prepreči, da bi malomarni rejci vodili krave od enega bika do drugega in če je krava bolna, širila kužne bolezni spolov. To pa jim plaćevanje skočnine za vsak primer posebej omogoča, zlasti kadar gledajo bikorejci predvsem na lastni zaslužek, ne pa na zdravje živali. Plemeniti krog čimomogočajo širjenje takih bolezni izven območja enega plemenjaka. Uvedba pavšalne skočnine je do sedaj edini uspešen ukrep, ki gospodarsko onemogoča rejo zakonitih bikov. Če mora nezavedni rejec plaćati pavšalno skočnino, bo vsekakor vodil kravo k licenciranemu biku, kjer je skočnina že plačana, ne pa k zakonitemu, kjer bi moral skočnino še enkrat plaćati. To sta dva najvažnejša razloga, ki govorta v prid pavšalni skočnini.

Prihrupujem, da se v praksi dogaja, da včasih mine leto dni, ne da bi kravo vodili k pripustu ali na umetno čemenitev, vendar je to izjema, ki je v urejeni in pri zdravni živini ne bi smeli poznati. Dognano je, da da krava največ mleka tedaj, če redno tel vsako leto. Zato naj vsak rejec skrbí, da bo kravo tudi vsako leto pripustil.

S strani živinorejcev se čuje prigovor, da pripuščajo skrben rejec telico šele tedaj, ko je stara dve leti, ker je šele takrat dovolj dorasla in sposobna za plemje in da zaradi tega plaćuje po nepotrebnem skočnino za enoletno telico. Skočnina se vpljuje vnaprej. Telico, ki je stara 1. januarja eno leto, je treba do konca leta pripustiti. Pravi živinorejec ne bo redil telice tako, da bo šele z dvema letoma sposobna za pripuščanje, ampak bo skrbel, da bo že v starosti enega in pol leta do enega in triletnega leta normalno razvite in zato tudi sposobna za pripuščanje.

NUJNOST DOGNOJEVANJA ITALIJANSKIH PŠENIC

Pričujoč sestavek je namenjen kmetovalcem, ki so sejali italijanske pšenice izven sodelovanja s kmetijsko zadrugo. Takšnih posevkov je precej na Dravskem polju, pa tudi drugje. Ti posevki so v glavnem ostali pri hlevskem gnoju, sedaj pa nastopa vprašanje, kako bodo v takšnih pogojih dalje uspevali. Če so kmetovalci tudi že uporabljali pri setvi teh pšenice nitrofoskale, bo dognovanje potrebno, ker je v tem gnoju le malo dušika, poleg tega pa se hitro izpira. Prav zato je potrebno, da vsem posevkom italijanske pozni dognujemo s tem gnojem. Seveda ni napačno dognovati spomladi, toda takrat je dognovanje težje: rastline so takrat že visoke in je težko dodajati dušik. Razen tega lahko požgemo rastline, če so listi mokri. Spomladi bi torej naj dognovali s fosforom in kalijem, z dušikom pa pozimi. Na rahlih zemljiščih, kjer se dušik hitro izpira dognujemo večkrat z manjšimi količinami, da je rastlina enakomerno gnojena. Vsekar prvega takšnega dognovanja ne bi smeli zamuditi pred prvim snegom. Kjer se pojavlja pri pšenici tretji list, raztresemo dušik takoj. Sicer pa dognujemo prvič v novembru ali v začetku decembra.

Vsem, ki so sejali italijanske pšenice, toplo priporočam dognovanje, kakor sem zgoraj navedel, ker bodo sicer znatno izgubili pri pridelku. Bilo bi umestno, če bi kmetijske zadruge stavile na razpolago zadnja umetna gnojila po nižji ceni, upravniki pa bi naj dajali navodila za dognovanje vsem, ne pa samo kmetovalcem v sodelovanju.

Za ha površine je potrebno 300 do 400 kg nitrofoskale, 600 do 1000 kg superfosfata ali Tomazeve žilince in 200 do 400 kg kalijevega sol. Z dušikom gnojimo: četrt obroka ob setvi, četrt obroka pozimi, četrt obroka spomladi in četrt obroka ob kolencanju.

Ing. Egon Zorec

Iz naših mest in vasi

140-letnica šole v Podgorcih

Podgorci (prej Lenart pri Vel. Nedelji) proslavljajo v letošnjem novembru 140-letnico obstoja šole. Za šolski okoliš, ki obsega vasi Podgorci, Cvetkovci, Osluševci, Bresnica, Strjanci, Preclava in Ritrmer je to lep jubilej.

Neorganizirano poučevanje se je pričelo že dobrih 10 let pred letom 1819 v privatnih hišah, kjer so se otroci premožnejših staršev učili brati in pisati. Po zapiskih v kroniki pripoveduje Marija Veit, da je njen oče po poklicu mežnar začel prvi s poučevanjem pisanja, čitanja in računanja. Osnove za učenje so se pričele v privatni hiši v Podgorcih št. 59. Ime lastnika hiše se ni ohranilo, pač pa je ostal vzdevek »Škojncina« po »školniku«. Kmalu je postalo »školnikovo« stanovanje pretesno in premajhno. Vaščani so najeli sobo pri kmetu Plohu (sedaj Cajko) in tu nadaljevali s šolskim delom. Število otrok pa je stalno naraščalo, tako da so morali kmalu misliti na šolsko zgradbo.

Nekoliko načrtnejše šolsko delo se je pričelo v starem »farovžu«, kjer je stanoval v pritličju cerkvenik in takratni učitelj J. Peklar. Ta učitelj je opravljal še dela cerkvenika, organista in čevljarja. Tudi ta je poučeval na željo domačih kmetov.

Kmetje iz Cvetkovic so z zavistjo gledali na šolo v Vel. Nedelji, ki je bila ustanovljena že leta 1811. Zato so z vsemi silami pritiskali na deželni šolski svet v

Gradcu za ustanovitev šole in zidavo šol. Poslopja v Podgorcih. Želja se jim je uresničila leta 1819, ko so postavili novo šolsko poslopje na mestu starega farovža. Po postavitvi šole se je takratni učitelj J. Peklar preselil k Miklavžu. Istega leta omenja šolska kronika tudi učitelja Franca Filipiča, nekoliko pozneje pa tudi Matija Pavna.

Redni pouk z odobrenjem deželnega šolskega sveta v Gradcu se je pričel 1. novembra 1819. Na čigavo pobudo je bila ustanovljena in kdo ima za to posebne zasluge, ni znano.

V šoli se je uradovalo do leta 1903 deloma v slovenskem, deloma v nemškem jeziku. Po letu 1903 pa izključno v slovenskem jeziku.

Enorazredna šola, ustanovljena leta 1819, se je po zaslugi takratnega nadučitelja Kosi Ivana razširila v dvorazrednico leta 1890. Poslonje za dvorazrednico je bilo prezidano iz starih hlevov grofa Pongrača iz Dornave. Tudi ta zgradba je postala kmalu premajhna. Misliti je bilo treba na novo zgradbo in na razširitev v štirirazrednico. Pri tej zamisli in uresničitvi ima največji zaslug Franjo Meola, takratni nadučitelj.

Leta 1912 pa je bilo postavljeno novo šolsko poslopje s 4 učilnicami, v katerem se še danes razvija šolski pouk. V teh letih se je šola razvila v šestrazrednico. Za postavitev najnovejšega poslopja ima največji zaslug dol-

goletni predsednik šolskega (odborna) sveta Horvat Janez iz Cvetkovic.

Sola Podgorci ima sedaj tri poslopja. Najstarejše je bilo sezidano leta 1819, drugo leta 1890, najnovejše pa leta 1912. Prva zgradba je bila leta 1906 prezidana in preurejena v celoti v učiteljsko stanovanjsko hišo, druga pa leta 1912 adaptirana: ena polovica za učil. stanovanje, druga pa za učilnico. Ta prostor sedaj koristi prosvetno društvo za svoje prireditve. Vse šolske stavbe je vzdrževal krajevni šolski svet.

Šolsko delo se je normalno razvijalo med prvo svetovno vojno in po njej. Učiteljstvo pa je dalo poseben poudarek izvenšolskemu delu. — Druga svetovna vojna je prekinila normalno delo v slovenskem jeziku. Naši učitelji so bili izgnani; njihovo mesto so prevzeli nemški in pričeli naše ljudi vzgajati v duhu nacizma. Zavedni domačini so poskrbeli, da se je v dobi okupacije ohranil slovenski arhiv.

Po podatkih iz starih kronik je razvidno, da je na šoli od leta 1819 pa do danes službovalo okrog 50 učiteljev in učiteljic. Pri tem pa nismo šteli nemškega učiteljstva. Od teh 50 jih še danes živi 32, ki so vabljeni na svečanost, ki bo 29. novembra.

Učitelji in učiteljice, ki se nameravajo udeležiti proslave, naj do 22. novembra t. l. prijavijo svojo udeležbo s točnim naslovom sedanjega bivališča.

M. K.

Pred občnimi zbori osnovnih organizacij SZDL

V času med 15. dec. t. l. in 15. januarjem naslednjega leta bodo na področju ptujške občine občni zbori osnovnih organizacij Socialistične zveze delovnega ljudstva. Letošnji občni zbori bi naj zajeli ne samo ozko problematiko dotične organizacije, temveč analizo širkega polja dejavnosti na dotičnem terenu na gospodarskem, kulturnem in političnem področju. Ali ni ob občnih zbori organizacij SZDL najboljša priložnost za obširno obravnavo vsega družbeno pomembnega dogajanja v preteklem obdobju, ko bo zbran najširši auditorij posameznega terena? Res je, da bodo ostale množične organizacije imele lastne občne zbornice, toda njih področje dejavnosti je mnogo bolj omejeno, bolj specializirano kakor je to primer pri SZDL, ki je široka javna tribuna za razpravo o vsem.

Zato bi bilo koristno, če bi vodstva vseh organizacij na vsakem področju pravčasno pripravila poročila o svojem delu in o problemih, na katere so naletela v predhodnem obdobju. Ta vsa poročila bi naj vsebinsko zajela poročila, ki bo podana na občnem zboru in bi naj bila podlaga za obsežno vseobsegajočo razpravo na zboru prisotnih državljanov. Iz izkušnje vemo, da so dobre razprave lahko čisto spodbuda za večjo aktivnost posameznikov ali celotnih organizacij in

kar včasih preide v splošno aktivnost na vseh področjih. Koliko je še, n. pr., dela neopravljenega pri urejanju naših podeželskih krajev, pri napredkih za gospodarski napredek, pri prizadevanju za kulturni dvig prebivalcev? Za aktivnost na vseh teh področjih lahko pride spodbuda prav na dobro pripravljenih in razgibanih občnih zbori osnovnih organizacij SZ.

Daj se občni zbori lepa priložnost za utrditev osnovnih organizacij samih. V nekaterih organizacijah bodo zamenjali dosedanje odbornike z novimi močmi, ki bodo bolj aktivno

posegale v družbeno vloganje, druge pa, kjer je bil dosednji odbor agilen in sposoben usmerjati javno dejavnost v smislu naprednih teženj, bodo člani SZDL svoje zaupanje poverili ponovno dosedanjim odbornikom.

Le če bodo občni zbori ustregli tem minimalnim pogojem, bodo upravičeni svoj smisel. Zato agili funkcionarji SZDL ne bodo štedili z napor, da bodo občni zbori resničen pregled dela in uspehov pa tudi pomanjklivosti in težav, skratka, da bodo začeli aktivnejšega obdobja v boju za napredek.

Občinska zbornica sta zasedala

Občinska zbornica sta se na seji v sredo 18. novembra t. l. največ časa zadržala pri analizi lanskega finančnega gospodarjenja, kakor so ga prikazali potrjeni zaključni računi za 1958. Poleg tega sta rešila vrsto poslovnih in gospodarskopравниh vprašanj podjetij, zavodov in občanov. Na sejo obeh zborov so bili povabljeni direktorji gospodarskih organizacij z območja občine, vodila pa jo je podpredsednica Lojzka Stropnikova. Seje se je udeležil tudi republikanski poslanec Ivan Kranjčič.

Iz finančne analize na 41 stra-

neh, ki jo je za odbornike in sejo pripravil občinski oddelček za finance glede na 124 potrjenih sklepni računov za 1958, so odborniki povzeli, da je večina gospodarskih organizacij v ptujški občini tudi lani finančno dobro gospodarila, zato so tudi njihovi organi delavskega upravljanja, kolektiv in uprava zaslužili priznanje in pohvalo obeh zborov. Kolikor pa gre za gospodarske organizacije, ki so jim uspehe oteževale finančne pomanjklivosti, sta zbornica sprejela smernice in sklepe, da se izkušnje dobrih podjetij prenesejo na nje.

Štirideset let od ustanovitve KPJ Spominski dnevi KPJ

25. novembra 1917 — v Trstu mirovni shod slovenskega in italijanskega delavstva.

23. novembra 1920 — volitve v ustavedajno skupščino Jugoslavije: komunistična stranka tretja najmočnejša stranka v Jugoslaviji (59 poslancev, med njimi šest Slovencev).

21. do 23. novembra 1933 — v Ljubljani tridnevna protestna stavka študentov tehnike in vseh drugih študentov proti novi uredbi za tehnično fakulteto (skupna akcija študentov tehnike beograjske, zagrebske in ljubljanske univerze).

24. novembra 1935 — ačeljski dogovori o združitvi listov »Ljudska pravica«, »Bojevnik«, »Slovenska zemlja« (zadnja se po dogovoru ni razvalila).

26. novembra 1943 — prvo zasedanje AVNOJ v Bihaču.

OBČNI ZBOR ZB NOV

V ponedeljek, 23. novembra t. l., zvečer ob 19. uri bo v Ptuj v dvorani občinskega komiteja ZKS letni občni zbor organizacije Zveze borcev s poročilom o dosedanjem delu in predlogi za prihodnje delo, z volitvami odbora in delegatov za občinsko konferenco ter z raznimi željami in priporočili članstva.

Imenovanja direktorjev

Za direktorje kmetijskih gospodarstev »Dravsko polje«, »Haloze« in »Ptujsko polje« sta občinska zbornica 18. novembra t. l. na seji imenovala Martina Gobca, Janeza Petroviča in inž. Milana Štarkla.

Nova poštna zgradba pri minoritskem samostanu

Nova poštna zgradba v Ptuj po zadnjem razgovoru med predstavniki PTT direktorice Ljubljana in pošto Ptuj ter ptujске občine ne bo med Lackovo ulico in Titovim trgom, ampak na mestu, kjer stojijo sedaj razvaline bivše minoritske cerkve, ki bodo odstranjene, ker kljub zaščitnim plombam dalje propadajo. PTT podjetju Ptuj ta novi prostor bolj odgovarja, ker je bližje novi cesti in bo nova poštna stavba stala v novo urejenem okolju.

Poroštva za 120 milijonov din posojil

Občinska zbornica Ptuj sta na zadnji seji 18. novembra t. l. potrdila poroštva za 120 milijonov dinarjev večinska kmetijskim združenjem v občini in kmetijskim gospodarstvom, nekaj pa tudi ptujskim podjetjem. KZ bodo najele Pri Zadrugi hranilnici in posojilnici Maribor kredite po 3 do 5 milijonov din za plačilo kmetijskih strojev in opreme. Minarsko-pekaško podjetje Vinko Reš pripadajo up avoofijm of ojafeu of pri OLO Maribor in ObLO Ptuj za zgraditev nove opelkarne. Strojne delavnice Ptuj rabijo 12.000.000 din za opremo in obratna sredstva. Stanovanjska skupnost Ptuj pa 8.000.000 za gradbene stroške ter opremo pralnice in likalnice v Ptuj. Letovišče grad Berl rabi 2 milijona din posojila za ureditev gostišča v Gorisnici ter za sanitarije na Borlu.

Stavbišče za zgradbo Komunalne banke

Okrajna komunalna banka Maribor, podružnica Ptuj, je dobila za zgraditev poslovno-stanovanjske zgradbe v Ptuj iz sklada splošnega ljudskega premoženja v Ptuj stavbišče, ki leži med Titovim trgom in Trstenjakovo ulico.

»Mlekarna« Ptuj kupila hišo

»Mlekarna« Ptuj bi rada presečila iz svojih poslovnih prostorov delavce in uslužbenke, da bi lahko razširila in povečala proizvodnjo. To vprašanje bo rešila s pomočjo Občinskega ljudskega odbora Ptuj, ki bo prodal iz sklada SLP Mlekarni stanovanjsko hišo v Ptuj na Novi cesti 5. Lastnika te stavbe sta bila prej Danijel in Zofija Sugman, in sta jo prodala letos maja zaradi odselitve občini.

Čiščenje strug in potokov

V ptujski občini je v teku široka akcija čiščenja potokov in hudournikov, ki jo vodi krajevni uradi. Doslej je skoraj 60 odstotkov obrežnih posestnikov, ki imajo zemljo ob strugah in potokih, očistilo obrežje in dno struge, da se lahko voda pretaka po svojih kanalih in strugah in tudi ob deževju ne povzroča škode. Rok za sklanjanje teh del je bil do 31. oktobra t. l., je pa podaljšan do 15. novembra na željo krajevnih uradov, ker niso mogli vsi posestniki opraviti tega dela v prejšnjem roku. Te akcije ni v toliki meri sprožil kak administrativni ukrep kakor potreba, da se struge potokov temeljito očistijo, ker je ob dosedanjem stanju teh pretila nevarnost vedno večjih poplavljanj in poškodovanj obrežij predvsem na mestih, kjer se zlasti ob močnejših nalivih zbere voda v močne struge in razjeda plodno zemljo ali povzroča razne druge oblike škode.

Iz popisov lastnikov obrežnih zemljišč, ki jih je prejela občina, se vidi, da je večina ljudi pravilno razumela potrebo teh akcij in bo v občini le malo primerov, ki jih bo potrebno administrativno obravnavati.

Novo gostinsko podjetje »Pri trgu«

Gostišče Restavracija in kavarana Ptuj in gostišče »Bračič« Ptuj sta se združili. S tem se je gostišče »Bračič« preimenovalo v gostinsko podjetje »Pri trgu«. Do združitve je prišlo z namenom ekonomičnejšega poslovanja novega večjega skupnega podjetja in znižanja režijskih stroškov. V okviru nastalega novega gostinskega podjetja »Pri trgu« bo po potrebi ustanovljenih še nekaj gostišč v krajih, kjer se bo za to izkazala potreba.

Oddelček za odrasle pri osnovnih šolah

Pri osnovni šoli Jožeta Lacka, Franca Osojnika v Ptuj in pri osnovni šoli Majšperk je ustanovljen oddelček za izobraževanje odraslih, ki jim še manjka splošna osnovnošolska izobrazba. V te oddelke se je že prijavilo 86 odraslih, ki so v službi v raznih gospodarskih organizacijah. Šolski odbori teh šol so že poskrbeli za potrebno učno opremo. Materialna sredstva bodo prispevali učenci te šole, deloma pa bodo črpala iz sredstev Delavske univerze.

Tržne cene

NA PTUJSKEM ŽIVILSKEM SEJMU V SREDO, 18. NOVEMBRA 1959
POVRTNINA: krompir 20—22, čebula 40, česen 150, rdeča pesa 30, zelje v glavah 20—25, kislo zelje 50—60, cvetača 60, solata endivija 40—60, solata v glavah 60—70, korenček 40—50, peteršilj 30—60, luščen fižol 40—50, kislata repa 30, zelena 50, špinat 60—100, por 30, ohrovt 30—50.
SADJE IN SADEŽI: jabolka 60, hruške 50—70, gobe silvke 100 do 120, orehi 200.
ŽITARICE IN MLEVISKI IZDELKI: ajda 60, ajdova kaša 100, pšenica 30—40, oves 25, koruza 30, ječmen 40, proso 60 din za liter.
MLEKO IN MLEČNI IZDELKI: mleko 30, smetana 160, sir 40 do 60, surovo maslo 500.
PERUTNINA IN JAJCA: kokoši 400—600, piščanci 400—800, jajca 20—22 din.
MASLOBO: zaseka 300, uvožena mast 325, domača mast 400.

Kaj koristi in kaj škoduje deteljam?

Krmne rastline — detelje — metuljnice ali stročnice pridobivajo dušik iz zraka s pomočjo bakterij, ki živijo na njihovih koreninah. Zato jim ni treba gnojiti z dušičnimi gnojili razen ob setvi, pa še takrat so potrebne za to male količine. Potrebujemo pa metuljnice mnogo fosfornih in kaljevih gnojil, čisto celo več kakor okopavine.

Metuljnicam ne ustreza kislila zemlja. Uspešno jih lahko pridelujemo le, če vsebuje zemlja tudi dovolj apna. Zato je priporočljivo zemljišče, kjer bi naj zasedali metuljnice, že ob setvi prejšnjega pridelka apniti. Večletni posevki krmnih rastlin dajejo nezadovoljive pridelke, če ni zemlja ustrezno pognojena. Če zemlja ni pravilno gnojena, se v posevku razboboti plevel.

Kako je torej potrebno gnojiti metuljnicam? Priporočljivo je dati 20% dušičnih gnojil največ 100 kg na ha, 18% fosfornih gnojil 250—300 kg na ha in 40% kaljeve soli 100—150 kg na ha.

Deteljam nevaren sovražnik je parazit predenica. Znanih je več vrst tega sovražnika. Predenica se ovija s svojim nitkastim stebelcem po detelji ali lucerni kakor kakšna rdeča ali rumenkasta nitka. Listov nima, zato ne more asimilirati. Na notranji strani svojih nitk ima sesalne bradavice, s katerimi se zarije v rastlino gostiteljico, da ji dovajajo hrano. Seme dozreva in odpada od julia do konca rastne dobe. Predenica razvije do 3000 semen. Na polje se zanese s semenom, zanese jo živina in okuženi gnoj. Ker seme, ki ga požre živina, ne zgubi kaljivosti in zapusti nepoškodovano prebavni trakt živali. Njeno seme kalj že po nekaj dneh, ko pade na vlažno zemljo, lahko pa obdrži kaljivost tudi nad 10 let. Značilno je, da napada predenica tudi korenje, krompir, sladkorno peso itd.

Glede zatiranja predenice je važno, da je sploh ne zasejemo. Njeno seme je po velikosti podobno semenu detelje, zato ga ne

deteljam?

moremo zanesljivo ločiti s trierjem, temveč le s posebnim strojem razpredeničkom, ki loči semena predenice z elektromagnet. Vsekakor ne smemo na okuženi njivi več let gojiti za predenico občutljivih rastlin, ker seme predenice obdrži kaljivost več let. Če pa se kljub vsem tem ukrepom pojavi predenica, jo je treba čim prej uničiti, predvsem pa takrat, ko cvete. V ta namen jo poskrbimo s 15% raztopino železne galice, ali s 5% raztopino modre galice ali s 1% raztopino natrijevega arsena. Skropi se ob suhem vremenu. Deteljo lahko tudi pokosimo in sežgemo, na strnišče pa potresemo apneni cianid in sicer 0,6 kg na 10 kv. m.

Če pa se je na predenici seme že razvilo, je zadeva slabša. V tem primeru je potrebno deteljo pokositi in pomešati s suho slamo, politi z nafto in sežgati.

V žetalski otroški posvetovalnici

Po deloma na novo posuti, deloma jamasti časti je fček z dr. Neudauerjevo za volanom in sopotnikoma, medicinsko sestro Danico, manoj in precejšnjo priljago preletel in preskakal skozi Podlehnik in Kozmince pot v Zetale. Tam je bilo v sredo, 11. novembra, popoldne posvetovanje z materami in pregled otrok.

Čakalnica zraven pošte v Zetalah je bila že ob 14. uri polna mater in dojenčkov iz Zetali, Dobrine, Nadol, Čermoš in Kočice. Nekaj jih je še bilo na poti in smo jih prehiteli. Ker ni bilo v vozilu prostora še za mater, smo pač pripeljali s seboj samo otroka. Pošta Zetale je torej dobro opravila svoj posel. Marljivo pismonoše so raznosili vabila za posvetovanje in obiskali tudi družine, ki nimajo zveze s svetom in sicer pošte ne dobivajo.

V posvetovalnici je bilo takoj vse nared: pregrnjena miza za slačenje in oblačenje otrok, tehtnica in miza za pregled otrok ter ostalo, kar je pač pri tem potrebno. Sestra Danica je začela s delom v čakalnici. Za vsakega otroka je poskušala kartoteko, od matere dobila pregledno knjižico, izpisal je iz matične knjige ali zdravstveno izkaznico itd. Matere so šle po vrsti k zdravnici. Čakalnica se je hitro zagrela. Mamiceam in otrokom je bilo skoraj preveč toplo.

V sobi pri zdravnici je bilo živahno. Fantki in deklice so jokale kakor se jim je zljubilo; nekateri že med slačenjem, ostali pa so se oglašali šele na tehtnici pred babico ali pa na mizi pred zdravnico. Bilo je tudi nekaj takih, ki so kar molčali in prestali pregled brez hrupa. Vsem mamicam so v topli sobi kar žarela lica, ko so se menile z zdravnico ali pa mirile svoje malčke. Nekateri je pomirila dr. Neudauerjeva in so se med pregledom še kar dobro obnašali. Jazek se je zdravici za vse lepo zahvalil... Boli plaši se ji do konca pregleda ni posušila...

Pogled na otroke in v podatke o teži ter ostale ugotovitve ob pregledih v kartoteki in pregledni knjižici ter nove ugotovitve so dale vsebino razgovora zdravnice z mamico. Nekateri mamice so hitro opravile, ker pri njihovih krepkih dečkih in deklicah ni bilo pripomb. Dobro napredujejo, ker jih mamice hranijo kot je potrebno in po navseh ob prejšnjih rednih pregledih. Z ostalimi je minilo več časa. Mamice so se potočile glede počasnega napredovanja otroka, težav pri prebavi ali raznih obolenj. Vsako je zdravica vprašala, s čim hrani otroka in jo opozorila na važnost mešane hrane zlasti glede na razvoj otrokovih kosti in mišic. Nekateri mamice se zadovoljujejo s polnimi otrokovimi lili ali enostavni hrani (mleko, zdrob), porabijo pa na razvoj otrokovih kosti in mišic. Precej je otrok, ki imajo še v desetem mesecu namesto starih zob samo dva ali nobene; celo pozneje sedijo ali shodijo. Skoraj vse mamice so potrdile, da dajejo otrokom v prehrano jajčka, govejo in košajo juho, kuhano špinačo, na-

strgana jabolka itd. Vse mamice so tudi potrdile, da dajejo otrokom vitamine, ki so jih dobile na posvetovanju. Nekaj otrok je zdravica posebej pregledala, ker je ugotovila, da so bolehnii, in nekaj mamice povabila naslednji dan v Ptuj v zdravstveni dom na slikanje otroka ali podroben pregled. Posebej je zdravica obravnavala otroke z oslovskim kašljem, razdelila zdravila in dala mamicam potrebna navodila za varovanje bližnjih otrok pred okužitvijo. Mamice je povabila z otroki čez deset dni na pregled v Ptuj.

Ves čas zdravniškega pregledovanja je bila zdravica v pomoč babici, pomagala pa je tudi mamiciam pri oblačenju otrok. Namizne je dala vsakemu otroku še žličko D vitaminu. Poleg pregleda nad 50 otrok in pomenka z materami je dr. Neudauerjeva napisala še lepo število receptov. (Ni čudno, da je zdravnikova pisava tako težko čitljiva)

Proti koncu pregledov bi bila že dobrodošla električna luč. V posvetovalnici in čakalnici je omrežje že montirano, žal pa Zetale še niso tako daleč, da bi s pritiskom na gumb nastala svetloba. Pri petrolejki so potekali še zadnji pregledi in zadnja, sicer bližnja mamica, je prišla v temi domov.

Slični pregledi otrok so po 14 posvetovalnicah na območju ptujске občine. Tako je zagotovljen

reden stik zdravnika z mamiciami in otroki. Zdravnik pride vsaj enkrat mesečno na posvetovanje in prihrani materam stroške in naporno hojo ali vožnjo v Ptuj. Posvodi so se matere navadile na posvetovanja in jih je vedno več, ki prinašajo otroke in se tudi držijo tam prejetih navodil.

Glede žetalskih in okoljskih žena se je dr. Neudauerjeva zelo pohvalno izražala. Zelo so poslušne in hvaležne za vsako prijazno besedo in nasvet ter jim je lahko dopovedati vse potrebno za nego otroka. Žal pa živijo nekatere matere še v takih materialnih razmerah, da si kljub dobri volji ne morejo pomagati. Poleg njih trpijo pomanjkanje tudi otroci. Tudi okrog Zetale so še mamice, ki ne pridejo v posvetovalnico z otrokom. Nekateri imajo res predalet. Doma jih zato obiskuje babica in jim pomaga z nasvetom in kakor je pač mogoče. Raje kot da bi tožile nad težkim življenjem, ostanejo nekatere mamice pač doma in pravijo: »Revsčina gre povsod za nami, zato smo raje doma...«

V temi in v močnem naližu se je na cesti domov iz Zetale še bolj videlo, kako je promet nagrižel površino naših cest. Neštete luknje je zalila voda, ki je brizgala izpod fičkovih koles kljub počasnejši vožnji. To pa ni moglo zadovoljstva zdravnic dr. Neudauerjeve nad tem, da je bilo posvetovanje kljub tako slabemu vremenu odlično obiskano.

Imenovani so bili oziroma so se na zdraviljenju v ptujski bolnišnici, kamor so jih večinoma prepeljala vozila Reševalne postaje Ptuj.

POŠKODBE NA GLAVI: Vincenc Čeh, Vintarovič 22, je bil s kolom poškodovan po glavi; Ivanuša Karlu, Loperšice 49, je padlo vedro na glavo; Alojz Veber, Gajevci 52, je padel z motorjem; Rademam Demak, Ptuj, je padel na glavo; Janez Kozel, Dobrina 58, je padel na glavo; Marjana Lesjak, Markovci 59, je padla s peči; Kristina Kukovec, Formin 40, je padla s kolesom; Franc Čuš, Moškanjci 57, je s kolom poškodovan po glavi.

POŠKODBE NA TELESU: Štefan Šamac, Grdenci 50, se je z avtom zalezel v drevo; Mira Turniški, Džumanec 106, si je pri padcu poškodovala rebra.

POŠKODBE NA ROKI: Francu Korenu, Cirkevce 6, je stroj odtrgal prst; Alojzu Bedeniku, Nadole 66, je slamoorenica poškodovala roko; Metod Matjašič, Zabolci 86, si je z lovsko puško poškodoval roko; Tereziji Hercog, Pristava 25, je hlood odsekal prst na levo; Radici Kukovec, Kidričevo 5, so vrata poškodovala roko.

POŠKODBE NA NOGI: Janez Glazar, Bolečka vas 4, je padel z voza; Ignac Vučko, Kidričevo 39, je padel s skednja; Janez Petek,

Nova vas 25, se je vsekal s sekuro; Anton Selmajer, Vičava 18, je padel na cesti; Marija Duh, Majski vrh 3, je padla; Ivana Vinček, Stojnci 104, je padla; Džordžu Bniši, Ptuj, je deska poškodovala nogo; Marija Senica, Cirkevci 56, se je polila s krompom; Jakobu Topolovcu, Gradišče 26, je hlood poškodoval levo; Jožefa Šeruga, Strezetina 23, je obgrizel pes; Ivana Perko, Lovrenc 124, je padla; Marija Kosič, Presika št. 14, je padla z drevesa.

NOVI KRVODAJALCI

12. nov. 1959 so darovali svojo kri krvodajalci iz Cirkevce, Krvodajalcem in obema organizatorjema Znidarič Štefki in Dobič Francu se iskreno zahvaljujemo.

Krvodajalci so: Kajnič Ana, Bauman Jernej, Horvat Valentin, Foršnar Ottilija, Predikala Marija, Lah Marija, Napast Justina, Bratuša Marija, Čelan Štefka, Voga Dragica, Solatnik Lucija, Plohi Verona, Senica Marija, Gradišnik Ivanka, Meško Marija, Jančič Marija, Jevšvar Marija, Kovacec Lizika, Bauman Kunigunda, Frančič Marija, Lah Marija, star., Klasič Katarina, Klasič Franc, Medved Štefan, Mikar Alojz, Kunstec Marija, Klasič Terezija, Petek Marija, Purg Amalija, Frančič Anton, Lah Franc, Dolenc Anton, Lepej Štefan, Kmetec Anton.

Splošna bolnica Ptuj
Postaja za transfuzijo krvi

NEDELJA, 22. NOVEMBRA
6.00 Budnica. 6.05 Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar. 6.10 Nekaj domačin. 6.30 Z bogom in činelami. 7.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 7.15 Reklame. 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva. 7.35 Popolke za nedeljo jutro. 8.00 Mladinska radijska igra — Milan Segar: Zgodbe in neizgovore kraljevskega dvora. 8.55 Ljube Lebič: Tri skladbe za klavir (Aci Bertonec): klavir. 9.00 Zabavna matineja. 9.45 Rado Simonič: Kolonada mladinskih brigad. 10.00 Se pomnite, tovariši... Rado Carman: Likvidacija štaba „Črne roke“ za Gorensk. 10.30 Dva stavlja iz koncertov: S. Rahmannov: I. stavek iz Praga koncerta za klavir. P. I. Čajkovski: I. stavek. 10.45 Volskega koncerta. 11.00 Laska glasba — Jugoslovanski avtorji. 11.30 Slovenski poslanci po Jugoslaviji. 12.00 Naši poslanci čestitajo in pozdravljajo — I. 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 13.15 Obvestila in zabavna glasba. 13.30 Za našo vas. 13.45 Lahki spored za podelitve. 14.15 Naši poslanci čestitajo in pozdravljajo — II. 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila. 15.15 Reklame. 15.30 J. Bošnjakovič-Dobek: Veneč ljudskih melodij z juga (zgodba zagrebške vojne oblasti p. v. Vilima Markovič). 15.45 Oskari zborovskih priredb in samosplov Oskari Deva: Dečla to mi povej — Vzdih — Dobar večer ljuba daki — Kanjčica — So se rožice v harteinu savale. 16.00 Humoreska tega tedna — James Thurber: Nalježi moj sveta. 16.20 V vednem ritmu. 16.50 Melodije za vas. 17.30 Radijska igra — Mark Twain: Bankovec za milijon funtov. 18.14 Zabavni potpuri. 18.40 Domače poike in valčki. 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba. 19.30 Radijski dnevnik in športna poročila. 20.05 Ali jih poznate? 20.30 Od polke do rumbe. 21.00 Skice iz življenja Richarda Waznerja — II. 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15 — 23.30 Glasba z Elizejskih poljan — II. del (ponovitev javne oddaje z dne 25. IV. 1959) — vmes ob 23.00—23.10 Poročila in pregled štaka. 23.30 Vilko Umar: Simfonizirani poem (Orkester Slovenske filharmonije dirigira Bogo Leskovec). 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

NOVI NAROČNIKI

»Ptujskega tednika«
Jakob Arbetjer, Juršinci; Ivan Črešnar, V. P. Baška Topola; Franc Obrat, Moškanjci; Stefan Kolar, Majšperk; Franc Toplak, Trnovska vas; Franc Kramberger, Trnovska vas; Božidar Novak, Varnišin; Franc Zadavec, V. P. Doboj; Vlado Lah, Ravne na Koroškem; Franc Gašparič, Maribor; Janez Golc, Zg. Pristava; Marija Rampre, Stopercje; Nada Brglez, Videm pri Ptuj; Meks Bombek, Ptuj; Janez Korošec, V. P. Herpelje; Jožef Danko, Vitomarci; Franc Majcen, Moškanjci; Zvonko Vrabl, Ptuj; Iva Mikl, Ptuj; Ottilija Cvetko, Markovci; Tomaž Lovrec, Juršinci; Barbara Murko, Videm pri Ptuj; Marija Skamlec, Trnovska vas; Drago Majhen, V. P. Kosovska Mitrovica; Franc Majhen, Videm pri Ptuj.

ŽETALE

KZ Žetale je kupila od Občinskega ljudskega odbora Ptuj mostno tehniko v Zetalah za 30.000 din, ki jo v glavnem uporablja KZ Žetale. Tehnika je potrebna popravila, zato jo bo KZ tudi dala popraviti in jo bo v bodoče v redu vzdrževala.

Gasilsko društvo Žetale namerava zgraditi gasilski dom, ker še nimajo gasilskega doma in tudi nimajo kam spraviti gasilske opreme, brigadne in ostalega gasilskega orodja. Gasilski dom bo stal na zemljišču, ki je nad zadružno stavbo v Zetalah oziroma na desni strani ceste, ki vdi iz Zetale skozi Naraplje v Majšperk.

vseh predmetov sem gladko odgovarjal. Bal sem se edino nemščine, ker sem vedel, da mi je profesor sovražen. Na prvo vprašanje, kako delimo nemško literaturo, sem odgovoril pravilno. Na drugo vprašanje, kje je bil Slegfried rojen, je bil moj odgovor napačen. Dr. Reiz takoj pripomni šolskemu nadzorniku: »Kakor sem že omenil, ta kandidat je v nemščini zelo slab.« Nadzornik pa reče: »Bomo videli, in me začne sam izpraševati iz gradiva, ki smo ga v šoli čitali. Čimbolj je prihajal k novejši literaturi, toliko živahnejši so bili moji odgovori...«

Tu končuje Hifer svoj življenjski pispis. Po srečno opravljeni maturi je študiral nekaj časa pravo, vendar je moral študij opustiti zaradi pomanjkanja denarnih sredstev. Rodil se je 2. maja 1878 v Jelovcu nad Mariborom kot sin kmečkih staršev. Po odhodu z univerze je služboval krajšo dobo pri nekem odvetniku v Slovenski Bištrici, nato pa je postal uslužbenec Mestne hranilnice v Ljubljani, kjer se je uvrstil med vodilne uslužbence. Kot zaveden, napreden in socialno pravičen človek je prestal pod režimi bivše Jugoslavije mnoge neprijetnosti. Kot upokojenec je umrl 28. avgusta 1959 v Senovem pri Breistanici, kjer si je naredil skromen a prijeten dom.

—en

8. številka revije „Otrok in družina“

Izšla je nova številka naše družinske revije in nam prinaša uvožne izvirne iz referatov III. skupščine Zveze prijateljev mladine Slovenije. To so referati tov. Ade Krivic: O razvoju Zveze prijateljev mladine Slovenije; Mirana Zerkelbacha: O vlogi pionirske organizacije po novem zakonu o šolstvu; in razprava tov. Vide Tomšičeve, ki je poudarila, da mora postati Zveza prijateljev mladine operativnejši organ naše socialistične demokracije.

Na naslednjih straneh nas revija seznani z različnimi šolskimi problemi. Vladimir Cvetko piše o šoli in družbi in pravi: »Učitelji, otroci in starši se vedno tesneje zbližujejo. Kolikor močnejše in konkretnije se oblikujejo pred nami obrisi nove, reformirane šole, njenih nalog in ciljev, toliko močnejše pa se nam vsiljuje spoznanje, da šola svojih nalog brez dobrega in stalnega sodelovanja družbe, to je vseh ljudi, družbenih organizacij in organov, ne bo mogla izpolnjevati.«

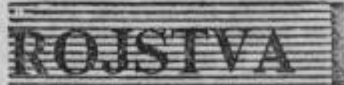
Čisto konkretno o šolskem pokuku nam piše Danica Marlen, in

sicer o posebnem načinu: o skupinskem pouku, in to staršem v razlago. Tisti, ki imate manjše otroke, gotovo večkrat razmišljate, kako bi ravnali z otrokom, ki je trmast. Razprava o obdobju prve trme je prinesla že 7. številka, v pričujoči številki se nadaljuje in zaključuje.

Cas branja in nakupovanja knjig je prišel. Branka Jurca nam piše o otroku in knjigi. Piše predvsem o knjigah, ki izhajajo v založbi Mladinska knjiga in opozarja starše na to, kateri starostni dobi je namenjena posamezna zbirka Mladinske knjige.

Potem pa se že bližamo tistemu intimnejšemu delu revije, ko govorimo o nevspešnostih in razprtijih v zakonu in o otrocih (o tem piše Helena Puhar) in Pomeniški in starši, ki je zelo priljubljen in življenjski. V rubriki »Mladina« je zanimivo vprašanje 20-letnega dekleta: ali naj se poroči s fantom, ki pije in ki ga ljubim?

Revija je opremljena z živahnimi fotografijami in risbami Milana Bizovičarja.

na matičnem področju Ptuj

ROJSTVA: dečke so rodile: Marija Kolar, Marjeta 51 — Ivana; Viktorija Dobnik, Prepolje 15 — Franca; Draga Skurjeni, Ločič 17 — Draga; Marija Bezjak, Grajenščak 54 — Milana; Terezija Letina, Brunštok 54; Martina Marčec, Obrež 20 — Draga.

Deklice so rodile: Helena Gašparič, Grajena 27; Marija Kokol, Markovci 53 — Marjano; Franciška Topolovec, Lovrenc 33 — Franciško; Alojzija Irgl, Vintarovič 20; Marija Kokol, Pobrežje 86 — Marijo; Angela Žuran, Ptuj, Kremljeva 4 — Silvo; Angela Emeršič, Veliki Okič 52 — Maričo.

POROK NI BILO.

SMRTI: Ferdinand Dornik, Ptuj, Ljutomerska 13, roj. 1880, umrl 11. novembra 1959.

Knjižnica v Rogoznici

Prosvetno društvo Rogoznica pripravila in urejuje knjižnico, v kateri ima okoli 330 knjig vseh vrst. Z izposojanjem knjig bo začela v nedeljo, 22. nov. t. l., med pol desetimi in enajsto uro predpolne in potem vsako nedeljo ob istem času in vsako sredo med 15. in 18. uro. Knjižnica je v Zadružnem domu Rogoznica, izposojnina pa znaša 5 do 10 din.

Prosvetno društvo Rogoznica namerava uprizariti igro Ludvika Anzengruberja »Slaba vesta« in Franca Klina »Sosedov sin«.

Še nekaj pravil o lepem vedenju

O obnašanju na seji

Ko dobimo vabilo na sejo, se prav lepo zahvalimo društvenemu kurirju za pozornost, domačim pa ustvarimo vtis, da se seje ne radi udeležimo. Vabilo vtaknemo v denarnico, če smo ga prejeli med 1. in 10. v mesecu, sicer pa med račune, ki bodo kmalu zapadli v plačilo. Pred sejo ne sprašujemo prijateljev-socialnov društva, če bodo prišli na sejo, ampak jih raje vprašamo, če bodo tistega dne v času seje doma, da bi prišli k njim na pomenek. Ugajala jim bo Vaša pozornost in boste z lahkoto zvedeli, da so prejeli enako vabilo kot vi.

Na sejo ne hodimo namršeni in prezgodaj, zlasti če ne želimo biti določeni za zapisnikarja. Zamuda tudi razbini vtis, da nimamo drugih skrbi kot društvene. Sedimo zraven mirnega sočlana in mu krepko stisnemo roko in malo popazimo, da ne bomo sedli na njegov kloboč, notes ali očala. Med sejo se ne menimo za razne dečkarije po mizi. Če je kdo napisal na mizo »Ta in ta je nor«, tega ne zaokrožimo ali radirajmo. Omogočimo prizadevnemu, naj sam umakne svojo trditve ali pa jo dalje razvija. Če imamo seboj dobro nabrušen nož, ga ne kažemo sosedu, ampak mirno vgrajiramo v mizno ploščo začetnik svojega imena in priimka.

Na vsaki mizi storimo to samo enkrat. Če se nam med sejo pripeti, da bi nas kdo poskušal obremeniti s kako dolžnostjo, predložimo predsedniku seznam funkcij, sicer o posebnem načinu: o skupinskem pouku, in to staršem v razlago. Tisti, ki imate manjše otroke, gotovo večkrat razmišljate, kako bi ravnali z otrokom, ki je trmast. Razprava o obdobju prve trme je prinesla že 7. številka, v pričujoči številki se nadaljuje in zaključuje.

Ce smo na to sejo pozabili, poprosimo odbornika, ki je prejel največ nalog, naj nam jih nekaj odstopi, pri predsedniku pa se vljudno pozanimajmo za prihodnjo sejo, ne da bi pri tem pozabili navesti vsaj enega od tehničnih razlogov našega izostanka.

Pred 60. leti na ptujski gimnaziji

(Ob arhivskem tednu)

(Nadaljevanje in konec)

Nemški dijaki od drugod so stanovali v dijaškem domu (Studentenheimu). Tam so imeli vso oskrbo in politično svobodo, slovenski dijaki pa niti prvega, niti drugega. Strogo nam je bilo prepovedano zahajati v »Citainice« v Narodnem domu ali v knjižnico Slov. učiteljskega društva. Posledica tega teorija je bila, da je leta 1901, ko sem bil v sedmem razredu, okoli 30 slovenskih dijakov sklenilo, da prihodnje leto ne pridejo več na ptujsko gimnazijo. Tudi sedmošolci smo nameravali isto, pa nam je profesor Cilenšek to odsvetoval zaradi mature.

Pred odhodom na počitnice smo imeli v Narodnem domu poslovnici večer, ki se ga je udeležila tudi ptujska slovenska inteligencija. Na tem večeru sem imel govor, v katerem sem javno opisal neznosne razmere slovenskega dijaštva na ptujski gimnaziji. Po govoru je prišel k meni profesor dr. O. in mi pravi: »Kaj bi rekel gospod ravnatelj, ako bi slisal vaš govor?« Odgovorim mu: »Mislim, da nočoi ni nikogar tukaj, ki bi mi šel to praviti. Sicer pa je vse res, kar sem povedal, kakor morate vedeti sami.«

Ko se zgledim septembra, na dan vpisa, pri ravnatelju in mu

predložim spričevalo, pravi: »Hiter, Hiter, vi zaenkrat ne boste sprejeli!« »Prosim zakaj ne? Če ne bom sprejel tu, si poiščem mesto drugod; to pa moram vedeti takoj, da ne zamudim vpisnega roka,« mu odgovorim. On pravi: »Le počakajte!« Dasi sem slutil, kaj je vzrok, grem k razredniku dr. Schöbingerju. Ta me prijazno sprejme, reče pa takoj: »Kaj pa ste govorili na koncu leta v Narodnem domu?« »Nič neresnice, gospod doktor,« pravim. »Nič neresnice, nič neresnice! Ali ne veste, da se tudi resnica ne sme vselej in vsakemu in povsod povedati!« Ste imeli govor napisan? »Ga imam,« odgovorim in mu ga dam. Gotovo ga je dal prevesti, ker sam ni znal slovenski. Drugi dan me obvesti šolski sluga, naj se javim pri ravnatelju; vpisal me je brez vsakega ukora ali pridige.

Krivično ocenjevanje.

V osmem razredu sem bil velikokrat bolan. V prvem semestru smo dobili iz nemščine do-mačo nalogo »Oko in uho v službi človeka«. Zamislil sem si nalogo v obliki razgovora med obema organoma, kako človeku služita in mu koristita. Napisal sem sedem strani velikega zvezka. V vsej nalogi sem imel le

eno napako, ker sem napisal »treden« z dvema »t«.

Ko je prišel prof. dr. Reiz popravljene naloge, je pohvalil ves razred, češ da je z nalogo zadovoljen, najbolje pa je pisal eden, ki mu materni jezik ni nemški. Razdeli je zvezke, močnega je obdržal in prečital nalogu. Nemški dijaki mi kažejo kazalce, češ da imam 1 (prav dobro). Ko pa dobim zvezek in pogledam, čitam: Zamisel in izvedba »prav dobro« — zaradi grobe pismene napake pa le — nezadostno — Ker me ustno ni izprašal, sem bil pri konferenci grajan iz nemščine. Nemški dijaki, ki so to slišali, so začeli godrnjati in so povedali razredniku o moji nalogi. Nekaj dni nato me ustavi razrednik in mi pove, da je moja naloga prečital in zahteval popravek reda. Ocena je bila popravljena na »dobro«.

Pri maturi

Meseca maja sem zbolel in ležal tri tedne doma. Ko se pripeljem v Ptuj, zvem, da pišemo čez tri dni maturitetno nalogo. Hotel sem preložiti maturo na jesen, a razrednik je temu nasprotoval, češ da se mi več zgoditi ne more, kakor da dobim v najslabšem primeru poskušnjo. Kako sem pisal, nisem zvedel. Junija smo imeli ustne izpite. Iz

Za vsakogar nekaj zanimivega

Izredna rušilna sila atomske bombe

Preden povemo kaj več o posledicah atomske eksplozije, moramo omeniti, da se vsi njeni učinki — toplotni, udarni in radioaktivni učinek — javljajo tako rekoč hkrati, so med seboj povezani in se med seboj dopolnjujejo v puščobnem mehanizmu, ki se razširja v oblaku, ki ga vidimo, ko se bomba razpoči.

Udarni ali rušilni val se pojavi pri vsaki eksploziji, zato ni treba poudarjati, da ima učinek atomske eksplozije izredno rušilno silo. V trenutku eksplozije se razvije temperatura nad milijon stopinj Celzija, ki je posledica visokega pritiska v središču eksplozije. Celilo, da pritisk vsebuje nad stočrtevico celotne sile atomske bombe. Zračni pritisk se ustvari na površini ognjenega kroga, se nato od nje loči in v obliki ogromnega zgoščenega mehurja širi na vse strani. Od središča eksplozije se z velikansko hitrostjo premika zgoščen zrak, ki ima izredno rušilno silo. Rušilni valovi se usmerijo v dve nasprotni smeri, kar povzroča nekaj viharov veter, ki na določenem področju zruši in uniči vse pred seboj.

Rušilni val od središča eksplozije ekscentrično navzven in potiska pred seboj zračne mase. Toda pritisk, ki je v središču eksplozije prišel do svojega vrhunca, nato upade. Zato nastane v središču za trenutek nižji pritisk od atmosferskega pritiska v okolici. To ima za posledico, da se okolišne zračne mase zrušijo k središču eksplozije, kar imenujemo drugi udarni ali rušilni val, ki ima ogromno rušilno moč. Rušenje je, zgradbi in drugih objektov je ob tem valu močnejše od prvega udarnega vala in zato so tudi človeške žrtve večje.

Ta izredno močan veter, ki ga povzroča eksplozija, pa zatem v zelo kratkih sekundah, pihaja zdej sem zdej tja in vsak poznejši sunek je hujši od prejšnjega, kar poznejši val dohitava prejšnjega in s tem pomnoži njegovo rušilno moč tako, da imamo v kratkem opravka z nekakšnim rušilnim zidom.

Učinkovitost rušilnega vala — ugotavljajo strokovnjaki — je odvisna od konfiguracije tal. Val se lahko odbije ali pa preskoči posamezne globine in dolžine, v drugih primerih pa mu teke ovirajo tudi spremembi smeri in včasih njegovo učinkovitost tudi povečajo. Učinkovitost rušilne sile je odvisna od oddaljenosti objekta od središča eksplozije, od višine osrednje točke eksplozije in svedra od sile bombe. Mnogi strokovnjaki menijo, da je eksplozija najučinkovitejša, če bomba eksplodira na višini od 600 do 700 metrov — to je za ravna zemljišča.

Na omenjeni višini se doseže največji premer učinka, zato pa je v tem primeru mnogo manjši radioaktivni učinek. Eksplozija na površini zemlje ali nizko nad zemljo bi imela sicer močan rušilni učinek, toda učinek radioaktivnosti je v tem primeru mnogo manjši. Pri eksploziji pod vodo pa imamo močan sekundarni učinek — močno radioaktivnost, hkrati pa tudi zelo močno rušilno silo, kajti ustvarijo se do 30 metrov visoki valovi, ki imajo izredno hitrost in zato strašno rušilno moč. Pri poizkusu na Bikinih se je dvignil v zrak vodni stebel enega milijona ton vode! Kaj pa eksplozija pod zemljo? Poizkusi v ZDA so pokazali, da imajo te eksplozije velik učinek na trdnih področjih na utrdbene objekte.

Vojaki brez poguma

Vojški strokovnjaki Pentagona so izjavili, da so iznašli kemično orodje, ki ne ubija in ne uničuje materialnih sredstev vendar pa zagotavlja zmago.

V ameriških kinematografih so nedavno pokazali javnosti dokumentarni film, s katerim so pokazali rezultate poskusov s psihokemičnimi snovmi. Med drugim so gledalci videli na filmskem platnu tudi mačko, ki je najprej vdihavala zrak z eno teh kemičnih spojin, potem pa je vsa plaha na vrat in nos zbežala pred navadno miško.

Gre za kemične spojine, ki jih je znanost poznala že prej, saj so nastali kot stranski proizvod pri raznih kemičnih sintezah, njihov učinek pa so preizkušali na laboratorijskih živalih, ki so se vedle, kakor da so pod učinkom določenih mamil.

Ni znano, komu se je utrnila »sijajna« misel, da bi psihokemična sredstva uporabljali tudi v vojaške namene, poskusi pa so pokazali, da je njihov učinek zelo širok in raznovrsten. Spojine delujejo v določenem smislu podobno kot sredstva za omrtvičenje (anestetiki), torej napadajo in blokirajo živčne vzorce. Prizadeti človek se zelo boji, druga sredstva pa mu vzamejo sposobnost presoje in logičnega sklepanja.

Razen na živalih so delali v laboratorijih poskuse z ljudmi, ki so se prijavili prostovoljno. Najpomembnejši primer: mlad zdravnik, ki sicer velja za priznanega strokovnjaka, se je prostovoljno podvrnil poskusu. Potem ko je vdihnil določeno dozo ene izmed psihokemičnih snovi, so mu opisali bolnika, ki je tožil, da ga zbada v desnem ramenu. Potem so drugi

Pisalnih strojev vedno več

Pred drugo svetovno vojno so v izdelovanju in izvozu pisalnih strojev daleč prednjačile ZDA. Od celotne porabe v svetu jih je do 50 odst. prišlo čez ocean. Po vojni se je to občutno spremenilo. Leta 1948 je znašal ameriški delež le še 10 odst. Njegovo mesto je ravno z ameriško gospodarsko pomočjo zavzela Zahodna Nemčija, tako da je danes melone vsak tretji novi pisalni stroj širom po svetu nemški izdelek. To potrjuje poročila iz ZDA. Znatno je dvignila produkcijo pisalnih strojev Italija, ki jih izvažajo predvsem v ZDA in Mehiko. Ne zaostajajo v tej donosni trgovski panogi tudi Angleži, Nizozemci in Švedski, ki so našli odjemalce ponajveč v Braziliji. Prav tako so v zadnjih letih proizvodnjo pisalnih in računalniških strojev vidno zvišale Španija, Indija in nekatere južnoameriške države.

Tudi v stratosferi plima in oseka

V mednarodnem geofizikalnem letu so dognali znanstveniki s sateliti o Zemlji in prostoru, ki jo obdaja, toliko stvari, kot če bi se ubadali s tem na Zemlji petdeset let. Analiza znanstvenih podatkov, ki so jih posredovali sovjetski in ameriški umetni sateliti, je pokazala nekaj presenetljivih ugotovitev. Med drugim navajajo tudi nekakšno plimo in oseko v stratosferi. Gre pa za zgoščanje in razredčevanje zraka na vsakih osemindvajset dni. Sodijo, da so vzrok tega pojava eksplozije na Soncu.

Naprave v ameriški raketi »Vanguard IV« so registrirale, da se spremeni v višini 640 kilometrov gostota tudi za petdeset odstotkov, medtem ko so razlike v nižjih legah znatno manjše, saj znašajo pri dve sto kilometrih višine le 30 odstotkov.

Elisabeth in španska morala

Nedavno se je Elisabeth Taylor poročila s pevcem Eddiem Fisherm. To je že njen četrti mož. Za poročno potovanje si je izbrala deželo ljubzenske romantike, toda ni imela sreče.

V Španiji, ki sta si jo »mladoporočenci« izbrala, sta našla na odpor. Najeta sta vilo v Sant Agaru za »pilihi« 300.000 dinarjev četrtletne najemnine. Toda, ko sta prišla, ni bilo v vili žive duše. Slučajno se je odločila, da ne bo stregla ženski, ki živi tako nemoralno. Ker v vsem kraju nista našla služabništva, sta morala v hotel. Uboga Lizika!

Najdaljše noge na svetu

Lastnice najdaljših nog na svetu je prejšnji teden pristala na letališču v Londonu, potem ko je z njimi več mesecev zabavala občevalce nočnih lokalov v Las Vegas v Ameriki. Aleta Morrison, tako se imenuje lastnica teh nog, ki so popolnoma pravilno izoblikovane, čeprav merijo v dolžino 106 cm, je visoka 1,72 m. S svojimi nogami je zaslužila po 900 evrov na teden samo s tem, da jih je razkazovala razvednežem po nočnih lokalih. Ob svojem prihodu v London je dejala: »Edina neveselost, ki mi jo povzročajo moje dolge noge, je ta, da moram naročiti nogavice po meri.« Običajno imajo plesalke le do 90 cm dolge noge.

Kaj stori človeško telo v enem dnevu

Človeško srce udari 115.200 krat in požene skozi telo 13.000 l krvi.

Človek diha 25.000 krat. Lasje mu zrastejo za 0,25 mm. Nohti mu zrastejo za 0,06 mm. Oči odpre in zapre 12.000 krat. S potenjem zgubi 0,7 kg vode. Njegovi kožniki razvijejo pri žvečenju 70 kg tlačne moči, pri trdi skorji kruha pa celo 100 kg. Da drži glavo pokonci, potrebuje za to 20 mišic. Če pa hodi, potrebuje 300 mišic.

Lani 7000 mrtvih

V Rimu je Centralni zavod za statistiko objavil podatke o prometnih nesrečah na italijanskih cestah v lanskem letu. Iz teh podatkov je razvidno, da je bilo lansko leto po vsej državi okrog 200.000 prometnih nezgod, pri katerih je bilo 7000 mrtvih in 153.000 ranjenih.

Zanimivo bo primerjati te podatke z onimi za letošnje leto, ko je stopil v veljavo novi cestni pravilnik, ki je uvedel strožjo cestno disciplino z namenom, da bi se zmanjšalo ogromno število prometnih nezgod, ki so največkrat posledica nepazljivosti.

Ženska muhavost

V Baslu v Švici se je neki zaljubljen fant vlegel pred hišna vrata svoje oboževanke in sklenil ostati tamka, dokler ga dekle ne bo uslišalo. To deklo je seveda na račun zaljubljenca zbijalo šale in mu z njimi prizadajalo še hujše rane. Ko pa je fant čez tri dni vstal in v časopisu objavil, da se je zaročil z mlakarico, ki ga je tiste dni ljubjevalno hranila z mlekom, je bila njegova prejšnja oboževanka na fanta strahotno jezna.

OGLAŠUJTE V

PTUJSKI TEDNIK

Posvetovanje športnih delavcev

Na iniciativo Atletske zveze Slovenije je bilo pred kratkim v Ptuj posvetovanje športnih delavcev. Tega posvetovanja se je udeležil tudi sekretar at. zveze Slovenije tov. Naprudnik, ki je v svojem govoru prikazal delo zveze, nato pa poudaril, da je prav v tem kraju mnogo šolske mladine, ki bi se lahko v prostem času ukvarjala z atletiko, to kraljico športa. Po vseh večjih mestih Slovenije opažamo, da je prav ta lepa športna panoga ožilela se ostale discipline športa in le iz te panoge se lahko nato posamezni tekmovalci izločijo in vključijo v sorodno panogo. Na pobudo Upravnega odbora SD Drave je bil ustanovljen iniciativni odbor, z nalogo, čimprej sklicati občni zbor. Na posvetovanju je bilo dogovorjeno, da bodo prvi sistematični treningi v zaprtih prostorih že v mesecu decembru in vse treninge

STRELSTVO

Preteklo nedeljo je strelska sekcija podjetja Petovija imela v gosteh 5-člansko ekipo podjetja »Vino« iz Dravograda.

Strelci Petovije so pokazali svojo izurjenost, pridobljeno pri nestetih tekmovaljih in dvobojih ter jim gostje sploh niso bili doraseli nasprotnik.

Z lahkoto so jih premagali s 132 krogi razlike. Od domačih sta bila najuspešnejša Urbančič z 89 in Hotko s 83 krogi (od 100 možnih). Za goste pa Mrzel s 60 in Fauzi s 47 krogi. K. A.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR PTUJ

Oddelek za finance
Številka: 04/2-12650/2-59
Datum: 17. nov. 1959

Razglas

Obveščamo prizadete, da je Oddelek za finance Obč. LO Ptuj izdal odločbo št. 04/2-12650/1-59 z dne 6. nov. 1959, s katero so določena gradbena zemljišča v Hajdini, ki so nacionalizirana z zakonom o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč (Ur. list FLRJ, št. 52/58).

Ožji gradbeni okoliš, v katerem so nacionalizirana vsa gradbena zemljišča, omejuje: na jugu železniška proga v postajnišču Hajdina, na zapadu cesta III. reda Hajdina—Turvišče, na severu občinska pot par. št. 1139 in na vzhodu meja k. o. Sp. Breg.

Prizadeti, na katere se nanaša ta odločba, jo lahko pregledajo vsak delavnik od 8. do 12. ure pri občinskem ljudskem odboru — oddelku za finance v Ptuj, Srbski trg št. 1, soba št. 36/II, in na krajevnom uradu Hajdina.

Vsak prizadeti se lahko pritoži zoper odločbo na Okrajni ljudski odbor — Tajništvo za finance v Mariboru, v tridesetih dneh od dneva, ko je bil razglas nabit na desko.

Pritožbo je treba izročiti Občinskemu ljudskemu odboru — oddelku za finance v Ptuj.

Za pritožbo se ne plača taksa.

Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

Ta oglas je bil nabit na desko občinskega ljudskega odbora dne 20. novembra 1959.

Načelnik
oddelka za finance:
ANTON PURG

Po sklepu komisije za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij obrata »ELEKTROBRATA« Ptuj, Zadržni trg 8, razpisujemo naslednja delovna mesta:

računovodja

s predpisano šolsko izobrazbo in vsaj 3-letno prakso;

trgovskega pomočnika

večšega radio- in elektrostroke z vsaj 3-letno prakso;

3 elektromonterje

s 3-letno prakso v elektroinstalaterski stroki;

1 skladiščnega delavca

s petletno prakso v kovinski stroki.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.
Ponudbe sprejema uprava podjetja do 15. decembra 1959

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR PTUJ

Oddelek za finance
Številka: 04/2-12611/2-59
Datum: 17. nov. 1959

RAZGLAS

Obveščamo prizadete, da je Oddelek za finance Obč. LO Ptuj izdal odločbo št. 04/2-12611/1-59 z dne 16. nov. 1959, s katero so določena gradbena zemljišča v Majšperku, ki so nacionalizirana z zakonom o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč (Ur. list FLRJ, št. 52/58).

Ožji gradbeni okoliš, v katerem so nacionalizirana vsa gradbena zemljišča, omejuje: cesta II. reda Ptuj—Stoperce, južno meja par. št. 50/1, vzhodno in severno meja par. št. 49/1, 50/1, južna meja par. št. 44/24, 44/9, 44/8, južna in zahodna meja par. št. 44/1, vzhodna in južna meja par. št. 27/1, južna meja št. 20, do navedene republiške ceste, vse k. o. Lešje.

Prizadeti, na katere se nanaša ta odločba, jo lahko pregledajo vsak delavnik od 8. do 12. ure pri Občinskem ljudskem odboru — oddelku za finance v Ptuj, Srbski trg št. 1, soba št. 36/II, in na krajevnom uradu Lešje.

Vsak prizadeti se lahko pritoži zoper odločbo na Okrajni ljudski odbor — Tajništvo za finance v Mariboru, v tridesetih dneh od dneva, ko je bil razglas nabit na desko.

Pritožbo je treba izročiti Občinskemu ljudskemu odboru — oddelku za finance v Ptuj.

Za pritožbo se ne plača taksa.

Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

Ta oglas je bil nabit na desko občinskega ljudskega odbora dne 20. novembra 1959.

Načelnik
oddelka za finance:
ANTON PURG

Objave in oglasi

Prodaja

LEP TRAVNIK V PODLEHNIKU prodam. Naslov v upravi.

PISALNO MIZO IN KNJIŽNO OMARO (trd les) in furnir prodam. Pepelko, Krempiljeva 2/II. (poleg zobne ambulante).

DOBRO OHRANJENO POHIŠTVO prodam. Jerman, Vičavska pot 19a (nova hiša).

ZENSKI ŠIVALNI STROJ »SINGER« z okroglim čolničkom prodam. Vprašajte pri »Surovin« Ptuj.

1,57 ha TRAVNIKA pri Novi cerkvi, ugodno prodam. Zavec, Ptuj, Rajčeva 13.

HISO z gospodarskim poslopjem in 4 ha zemlje (sadosnosnik-vinograd) v Sedlašeku pri Novi cerkvi, prodam. Zavec, Ptuj, Rajčeva 13.

SUHA BUKOVA DRVA, češnjevje in hruskovce deske, prodam. Naslov v upravi.

OMARO, POSTELJO, ŽIMNICE, zaboja za zrnje in konjsko opremo, prodam. Hernja, Ptuj, Cankarjeva 14.

ENOFAZNI ELEKTRIČNI ŠTEDILO, potreben majega popravila (kratke stike), poceni prodam. Naslov v upravi.

Stanovanja

VEČJO SOBO V SREDIŠČU MESTA zamenjam za sobo in kuhinjo. Dam nagrado. Naslov v upravi.

OPOZORILO

Nisem plačnik dolgov, ki bi jih na moje ime napravila Anica Mahorič, Ptuj, Bežjakova 3.

Konrad Mahorič

ZAHVALA

Zahvaljujem se poslovojni trgovini »IZBIRE« v Ptuj (na Kref-tovem), ki je našel in mi vrnil izgubljen, dragoceno spominsko ročno zlato uro. — Marica Gojkovič, Ptuj, Ljutomerska 16.

Objava

Po sklepu komisije za sklepanje in odpovedanje delovnih razmerij Industrijskega trgovskega podjetja »L.E.S.« PTUJ, Zadržni trg 11, razpisujemo delovno mesto obratovnega knjigovodje z daljšo prakso.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. družinsko stanovanje v goglem času na razpolago. Ponudbe s podatki o praksi in izobrazbi pošljite upravi podjetja.

Modrostni zobje izumirajo

Neki skandinavski učenjak, ki že dolgo opazuje in proučuje rast zob, je ugotovil, da pri belcih tako imenovani modrostni zobje vse bolj in bolj izumirajo. Medtem ko so včasih zrastle vsakemu človeku, se danes lahko ponaša z njimi šele vsak deseti pripadnik bele rase. Zanimivo pa je, da to ne velja za družinopolne prebivalce našega planeta in da tem modrostni zobje še vedno rastejo.

»Mačja« elektrika

Če pogledamo mačko po suhi dlaki, zaslišimo prasketanje, ki ga povzroča s trenjem ustvarjena elektrika. Neki fizik je izmeril električno energijo, ki nastane pri tem, in izračunal, da bi morali »gledati« nič manj kot poldrugo milijardo mačk, da bi dobili potreben tok za 15-svečno žarnico.

Učinkovit hranilnik

V Ameriki so nedavno začeli prodajati hranilnike, ki so tako narejeni, da mora lastnik najmanj vsake 24 ur spustiti v rezo vsaj en novec. Drugače začne hranilnik zvoniti, da spravi pokoncu vso hišo in ne neha prej, dokler ne dobi, kar mu pripada. Pravilo, da so se novi hranilniki izredno obnesli.

Jekleni živci

Francoski letalski kapetan Mascóni je pred dnevi skočil s padalom z višine 8300 m brez kakršnihkoli pripomočkov za dihanje, ki so sicer potrebni na tej višini. V dveh in pol minute se je spustil do višine 345 metrov, kjer je šele odprl padalo in nepoškodovan pristal na zemlji.